

Jolanta Karbowniczek

Recenzja książki "Wychowanie i nauczanie w społeczeństwie otwartym – wybrane zagadnienia" pod red. W. Grelowskiej i E. Kielskiej

---

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2-3, 101-103

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prof. dr hab. Jolanta Karbowniczek
Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”
w Krakowie

RECENZJA KSIĄŻKI

„WYCHOWANIE I NAUCZANIE W SPOŁECZEŃSTWIE OTWARTYM – WYBRANE ZAGADNIENIA”

POD RED. W. GRELOWSKIEJ I E. KIELSKIEJ

Wychowanie i nauczanie to dwa najistotniejsze zagadnienia, stanowiące przedmiot rozważań dla naukowców. Były one już wielokrotnie poruszane w licznych rozprawach i czasopismach pedagogicznych, m.in. przez D. Al-Khamisy, W. Brezinkę, Z. Frączek, Cz. Kupisiewicza, P. Mazura, W. Okonia i B. Suchodolskiego. Stanowiły fundament dla pedeutologów, pedagogów specjalnych i wczesnoszkolnych.

W ostatnim czasie na rynku wydawniczym pojawiło się wiele opracowań bezpośrednio odnoszących się do tej tematyki w różnych kontekstach edukacyjnych. Do zagadnień tych nawiązały także w swojej pracy zbiorowej W. Grelowska i E. Kielska. „Wychowanie i nauczanie w społeczeństwie otwartym – wybrane zagadnienia” jest pozycją, która zawiera nie tylko przesłanki teoretyczne, ale także empiryczne. Została wydana przez Wyższą Szkołę Handlową w Radomiu w 2010 roku.

Recenzowane opracowanie składa się z dwóch części. Część pierwsza zatytułowana – „Problemy wychowania w dobie globalizmu” (s. 11–137) zawiera dwanaście artykułów. W pierwszym A. Biedrzycka odniosła się do zagadnienia wychowania w społeczeństwie otwartym. Poruszyła w nim nie tylko kwestię wychowania młodego pokolenia po transformacji ustrojowej, ale także analizę strukturalną rodziny.

Drugi jest poświęcony kwestii oddziaływania Internetu na psychikę dzieci i młodzieży. Autorzy wskazują korzyści płynące z tego środka masowego przekazu, ale również podstawowe zagrożenia wynikające z korzystania z tego medium.

W trzecim A. Macionzek przedstawiła problem wynikający z kontaktów międzyludzkich. Wskazała na zjawisko konsumpcji, które coraz częściej dominuje w kręgach młodzieżowych.

Do tematyki stylu życia licealistów nawiązała w swoim opracowaniu K. Dziwańska, która dąży przede wszystkim do uzyskania odpowiedzi na pytanie, jaki rodzaj stylu życia najbardziej preferują młodzi ludzie na początku XXI wieku.

Kolejny artykuł autorstwa E. Laurman-Jarząbek wskazuje na wartości, które powinny być wyzwaniem dla młodego człowieka, zauważa że pewne treści programowe powinny być ukierunkowane na wychowanie dla wartości. W opracowaniu poruszono także problem edukacji aksjologicznej.

Niemniej interesujący jest artykuł autorstwa A. Skuzy. Autorka zwraca uwagę na plany i aspiracje życiowe współczesnych Polaków na podstawie literatury pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej, nawiązuje do analizy terminologicznej tego zagadnienia, wskazuje na rodzaje aspiracji. Materiał jest wzbogacony w statystykę empiryczną.

Kolejne są poświęcone tematyce kultur i edukacji w dobie globalizacji. J. Pliśiecki nawiązuje do tematyki kultury jako wyzwania edukacyjnego, a J. Madejski wskazuje na kulturę i sztukę w nurcie edukacji europejskiej. Natomiast E. Cieślak odnosi się do problematyki swobody i kultury języka. Współcześnie są to bardzo istotne zagadnienia.

Nowe spojrzenie na program Erasmus oraz wiele innych programów edukacyjnych znajdziemy w materiale autorstwa M. Pękowskiej.

Jeszcze inną tematykę podejmuje S. Bębas. Autor odnosi się do problematyki kary pozbawienia wolności. Przedstawia analizę terminologiczną zagadnienia, a także informacje z zakresu prawa karnego.

Problematyka profilaktyki i higieny psychicznej w nurcie wychowania została zaprezentowana przez M. Pluskotę w kontekście pedagogiki N. Han-Ilgiewicz.

W części drugiej zatytułowanej – „Problemy edukacyjne współczesnej placówki oświatowej” zaprezentowano dziewięć artykułów.

Opracowanie E. Laurman-Jarząbek zwraca uwagę na zjawisko progu szkolnego a profilaktykę niepowodzeń szkolnych w kontekście pojęcia gotowości szkolnej. Tym samym utożsamia to pojęcie z dojrzałością szkolną. Materiał wskazuje na śladowe przesłanki teoretyczne prezentujące to zagadnienie. Artykuł E. Sadowskiej odnosi się do roli czasopisma pedagogicznego w pracy nauczyciela języka obcego. Wskazuje nie tylko na proces nauczania języków obcych, ale także znajomość czasopism pedagogicznych. W rozważaniach zaprezentowano najważniejsze publikacje poruszające tę tematykę.

Ważnym i inspirującym materiałem jest artykuł W. Grelowskiej. Autorka wskazuje na zasadnicze wskaźniki osiągnięć szkolnych uczniów na poziomie edukacji elementarnej. W materiale przedstawiono nie tylko czynniki zewnętrzne, ale także warunki wewnętrzne wpływające na jednostkę.

E. Zyzik odniosła się do dwóch tematów: Rozwijania mowy komunikatywnej dzieci w wieku przedszkolnym oraz organizacji edukacji przedszkolnej w wybranych krajach Europy. W pierwszym wskazała na funkcję języka i rolę aktywności językowej, a także scharakteryzowała proces mówienia w koncepcji J. Piageta. Dodatkowo opisała wady wymowy u dzieci oraz ćwiczenia zapewniające prawidłowy rozwój aparatu mowy. W drugim zaprezentowała edukację przedszkolną w wybranych krajach europejskich: Anglii, Austrii, Danii, Francji, Litwie, Słowacji, Szwajcarii, Szwecji, Włoszech, Niemczech i Hiszpanii.

Następnym materiałem wzbogacającym wiedzę czytelników jest artykuł autorstwa E. Mazur. Autorka szczegółowo odnosi się do tematyki wadliwego systemu funkcjonowania szkoły i przestępczości nieletnich. Zwrócono w nim uwagę na zaburzenia występujące w zachowaniu uczniów.

S. Bębas i W. Adamczyk-Bębas wskazują na zjawisko wypalenia zawodowego nauczycieli. Problematyka tego zagadnienia została zobrazowana nie tylko poprzez analizę terminologiczną, ale także wskazano na przyczyny, etapy, czynniki, typy, skutki, poziom i profilaktykę wypalenia zawodowego. Ponadto odniesiono się do tematyki inteligencji emocjonalnej. Materiał jest wzbogacony w statystykę badawczą.

Artykuł E. Kielskiej w szczególności powinien zainspirować pedeutologów. Stanowi on bowiem próbę wglądu w działalność komisji szkolnej na ziemi radomskiej w latach 1915–1917. Wskazuje na rys historyczny komisji działającej na terenie tego obszaru oraz na jej rolę w kształtowaniu postaw patriotycznych i obywatelskich.

Do dziejów pedeutologii odwołuje się także M. Pluskota, która przedstawiła zrzeszenie nauczycielstwa polskiego za granicą na rzecz Oświaty Polonijnej (1939–1945).

Opracowanie może być cennym źródłem informacji na temat wychowania i nauczania dla nauczycieli i studentów. Wszystkie zagadnienia są przedstawione klarownie i przystępnie. W pracy umieszczono także wzmiankę pedeutologiczną o instytucjach działających na rzecz oświaty.

Opracowanie W. Grelowskiej stanowi nową i przejrzystą pracę, która została oparta na analizie rozległej literatury polskiej i zagranicznej. Wielu autorów powołuje się na badania empiryczne lub statystyki badawcze.

Książka powinna zachęcić pedagogów do refleksji nad wychowaniem i nauczaniem na początku XXI wieku.

Jolanta Karbowniczek